

Datum
2013-02-25Brevnummer
2013-110- 26Ett ärende
2012-12-20Ett ärende
Ju2012/8589/L7Kopia:
UtbildningsdepartementetJustitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Uppföljning av rörlighetsdirektivets genomförande (Ds 2012:60)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) tillstyrker i huvudsak promemorians förslag och lämnar följande kommentarer.

4 Överväganden och förslag

4.1 Familjemedlemmar till svenska medborgare som har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet

CSN vill uppmärksamma att även om en ändring bara görs i 1 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395), SsL, berör de föreslagna ändringarna i utlänningslagstiftningen även CSN:s bedömning av uppehållsrätten enligt 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § SsL.

Förslagen och de EU-rättsliga tolkningarna i detta avsnitt är i huvudsak i enlighet med CSN:s nuvarande praxis och tillämpning och får därför ingen egentlig påverkan på myndighetens verksamhet eller utflödet av studiestöd. CSN önskar emellertid att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet klargörs om samma krav kan ställas på att den utländska familjemedlemmen ska ha följt med, uppehållit sig tillsammans med, eller anslutit sig till den svenska medborgaren när denna utnyttjat sin fria rörlighet, i de fall då familjemedlemmen är ett barn. CSN:s nuvarande praxis skiljer sig åt avseende detta. Myndigheten anser visserligen att familjrelationen till ett barn normalt ska ha existerat när svensken utnyttjade sin fria rörlighet, men att det inte nödvändigtvis innebär att barnet måste ha följt med den svenska medborgaren.

4.2 Andra familjemedlemmar enligt artikel 3.2 a

Den föreslagna breddningen av familjebegreppet innebär en förändring för CSN:s tillämpning av 1 kap. 4 §, 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § SsL samt för bedömningen av vilka personer som, på grund av EU-rätten, ska undantas från kravet på bosättning för studier utomlands i 3 kap. 23 § SsL.

CSN önskar att det i den fortsatta beredningen tydligare specificeras vilka familjemedlemmar som kan omfattas av det vidgade familjebegreppet. Vilka begränsningar gäller för att en person ska omfattas av den föreslagna lydelsen i 3 a kap. 2 § fjärde punkten utlänningslagen (2005:716), UtL? Vilka förutsättningar ska finnas för att en familjemedlem som *i det land från vilket han eller hon har kommit, (i) är beroende av EES-medborgaren för sin försörjning eller (ii) ingår i EES-medborgarens hushåll eller (iii) om det av*

2013-02-21

allvarliga hälsoskäl absolut krävs att EES-medborgaren personligen tar hand om familjemedlemmen ska ha rätt till studiestöd för studier i Sverige respektive utomlands? Finns det alls något krav på släktskap och ska beroendeförhållandet ha existerat såväl i hemlandet som vid det tillfälle CSN fattar beslut? Om närmare vägledning inte ges kommer CSN att göra bedömningen att förhållandet för i, ii och iii ska föreligga såväl i hemlandet som vid CSN:s beslutstillfälle. Det innebär att studiestöd vid förhållandet (i) bara kommer att beviljas till familjemedlemmar som kan styrka att de fortfarande är beroende av EES-medborgaren. Det innebär också att studiestöd för studier utomlands vid (ii) och (iii) sannolikt i praktiken bara kommer att bli aktuellt för familjemedlemmar till gränsarbetare, då det gemensamma hushållet eller det personliga omhändertagandet ska ske i det land från vilket de har kommit samt vid det tillfälle CSN tar beslut om studiemedel.

Eftersom Schweiz inte har anpassat sitt avtal med EES till rörlighetsdirektivet önskar CSN även ett förtydligande gällande om det vidgade familjebegreppet i artikel 3.2 a också ska avse familjemedlemmar till schweiziska arbetstagare vid tillämpning av 1 kap. 4 § SsL. CSN önskar likaså ett förtydligande om det vidgade familjebegreppet ska användas vid tillämpning av 2 kap. 4 § tredje stycket tredje punkten och 3 kap. 4 § tredje stycket tredje punkten SsL, eller om ett snävare familjebegrepp då ska användas.

Även om CSN bedömer att få studerande kommer att kunna få rätt till studiestöd genom en sådan familjeanknytning som anges i promemorian, innebär förslaget en något ökad administration för CSN samt att myndigheten måste göra anpassningar i informationsmaterial, ansökningsformulär, beslutstexter och system.

4.5 Uppehållsrätt vid skenförhållanden

CSN önskar även att den fortsatta beredningen behandlar frågan om vilka beviskrav som kan ställas för att en person som ansöker om studiestöd ska styrka sitt EES-medborgarskap eller sin familjerelation till en EES-medborgare. CSN efterfrågar specifikt ett tydliggörande i förarbeten om huruvida det är möjligt för myndigheten att, med hänvisning till punkt 9 i ingressen samt artiklarna 5.1, 8.3 och 10.2 rörlighetsdirektivet, begära in dokumentation som kan styrka en persons identitet. De nämnda artiklarna i direktivet är kopplade till rätten till inresa och vistelse, och inte rätten till sociala förmåner. Kan artiklarna ses som införlivade i den svenska studiestödslagstiftningen genom 1 kap. 4 § SsL och genom införandet av begreppet uppehållsrätt i 2 kap. 4 § eller 3 kap. 4 § SsL och kan CSN därmed hänvisa till dessa vid bedömning av rätten till studiestöd?

5 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

CSN anser att det är en kort ställtid mellan utskick av promemorian, proposition och utsatt datum för införlivande av de föreslagna lagförändringarna. Även om de ändringar som föreslås endast påverkar ett litet antal studerande behöver CSN viss tid mellan riksdagsbeslut och införlivande för att förbereda nödvändiga ändringar i ansökningsformulär, beslutstexter och informationsmaterial.

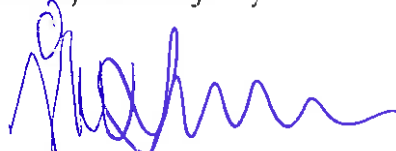
2013-02-21

7 Författningskommentar

7.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Att begreppet uppehållsrätt i kombination med varaktig anknytning tidigare har införts i 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § SsL kan ge en bild av att även begreppet varaktig anknytning har sin bakgrund i EU-rätten. CSN utgår dock ifrån att förslagen i promemorian endast påverkar bedömningen av uppehållsrätten i sig (ett vidgat familjebegrepp) och inte villkoren i övrigt för att uppnå en varaktig anknytning, t.ex. i form av familjanknytning. Det är CSN:s uppfattning att bedömning av varaktig anknytning har sin bakgrund i nationell lagstiftning kopplat till vad som krävs för att få permanent uppehållstillstånd samt praxis som utvecklats av den så kallade Delegationen för utländska studerande som fram till år 2001 fungerade som en form av överinstans till CSN vid bedömning av utländska medborgares rätt till studiestöd.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åke Svensson efter föredragning av utredaren Alexandra Swenning Berglin i närvaro av utredaren Eva Rummel. I arbetet med remissvaret har även verksamhetsutvecklaren Jan Pettersson samt verksamjuristerna Jenny Wäsström, Vendela Enmarker och Britten Söderström deltagit.

Åke Svensson

Alexandra Swenning Berglin